

82 prosent bor tett

Oslo tettsted har passert en million innbyggere, og 82 prosent av landets innbyggere bor nå i tettsteder, skriver Statistisk sentralbyrå (SSB). I løpet av 2017 økte antall bosatte i tettsteder med 44 800, mens det ble 5 850 færre utenfor tettsteder.

Oslo tettsted, som består av deler av 12 kommuner i fylkene Oslo, Akershus og Buskerud, fikk 11 600 flere innbyggere i løpet av 2017, og hadde 1 000 500 innbyggere ved årsskiftet. Oslo tettsted hadde da en fjerdedel av landets samlede vekst i tettstedsbefolkningen. Trondheim tettsted, med en økning på 2 800, hadde likevel størst prosentvis vekst.

Andelen bosatte i tettbygde strøk (tettsteder) er svært forskjellig mellom både fylker og kommuner. Hele 99 prosent av Oslos befolkning bor i et tettsted. Lavest andel er det i Hedmark fylke, med 58 prosent. 28 av landets kommuner har ingen tettsteder, og alle disse kommunene har under 2 500 innbyggere.

På den andre siden er det 40 kommuner der mer enn 90 prosent av befolkningen bor i tettsteder. Noen av disse kommunene er også små. Kun 14 av Vardø kommunes 2 110 innbyggere bor utenfor tettstedene Vardø og Kiberg.

Så lenge SSB har laget statistikk med skille mellom tettbebygd og spredt bosetting, har andelen av befolkningen som bor i tettsteder økt.

Fra 2002 til 2018 har antall innbyggere i tettstedene økt fra 3 475 000 til 4 328 000. Samtidig har antall innbyggere utenfor tettstedene minket fra 1 023 000 til 955 000. Andelen bosatt i tettsteder har da økt fra 77 prosent til 82 prosent i løpet av denne perioden.

– Hvis denne trenden fortsetter, vil hele landets befolkning teoretisk sett bo i tettsteder før 2080. Dette vil selvfølgelig aldri skje, da det alltid kommer til å være noen som av ulike grunner vil eller «må» bo på steder der det er langt mellom naboene. Uansett er det ingen tvil om at bosettingsmønsteret endres relativt fort, sier Høydahl.

Ikke alle tettsteder har en bymessig karakter, og dette gjelder særlig mange av

de minste tettstedene. I 2018 bodde 75 000 i tettsteder med færre enn 400 innbyggere og 303 000 i tettsteder med færre enn 1 000 innbyggere.

– Å si at tettstedsvekst er synonymt med urbanisering, blir derfor litt feil, påpeker Høydahl.

Andelen av befolkningen som bor i tettsteder med mer enn 10 000 innbyggere har økt fra 52 prosent i 2002 til 58 prosent i 2018.

– Samtidig har andelen som bor i tettsteder med mer enn 100 000 innbyggere økt fra 29 prosent til 36 prosent. Det er altså ingen tvil om at bosettingsmønsteret sentraliseres, sier Even Høydahl.

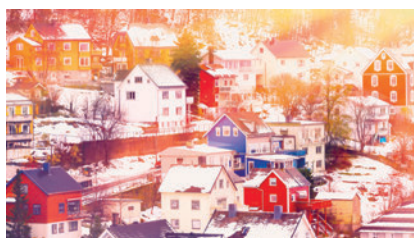

Foto: Vay Images

Hver fjerde tannlege er utenlandsutdannet

Helsepersonell med utdanning fra utlandet er viktige bidragsyttere i norske helse- og omsorgstjenester, skriver Helsedirektoratet. no.

Helsepersonell med utenlandsk utdanning står for en viktig andel av arbeidsinnsatsen i de norske helse- og omsorgstjenestene. Flere yrkesgrupper med utdanning fra utlandet har utført en økende del av årsverkene i tjenestene de siste årene.

I rapporten *Kunnskapsgrunnlag (..) Helsepersonell med utdanning fra utlandet* skildres årsverksinnsatsen til leger, sykepleiere, helsefagarbeidere, tannleger og psykologer med utenlandsk utdanning i de norske helse- og omsorgstjenestene, og hvordan innsatsen har utviklet seg fra 2012 til 2016.

Rapporten viser blant annet at:

Samlet utgjør leger med utenlandsk utdanning nærmere fire av ti legeårverk, mens tannleger og psykologer med

utenlandsk utdanning utfører nærmere hvert fjerde tannlege- og psykologårverk.

Både norske og utenlandske tannleger med utenlandsk utdanning utfører en økende andel av årsverkene. Utenlandske tannleger jobber i større grad i den offentlige tannhelsetjenesten. Fylkene fra Trøndelag og nordover, samt Vest-Agder og Møre og Romsdal, skiller seg ut med at utenlandske tannleger utfører en stor andel av årsverkene. De norske tannlegene som har gjennomført utdanningen i utlandet, er mer sentrert på Sør- og Østlandet og i Trøndelag. De senere årene har et økende antall autorisasjoner blitt gitt til tannleger med utdanning fra ikke-nordiske EØS-land, og de fleste av disse tannlegene er norske statsborgere. Antall norske odontologistudenter i utlandet ser ut til å ha stabilisert seg de senere årene etter en periode med klar økning.

Rapporten sier videre at tannhelsen i befolkningen blir stadig bedre, og med svært mange norske odontologistudenter i utlandet, som kommer i tillegg til den nasjonale utdanningskapasiteten, kan det se ut til at det vil utdannes for mange tannleger for det norske arbeidsmarkedet framover. Det meldes ikke lenger om behov for tannleger i NAVs bedriftsundersøkelse. Ifølge Kommunesektorens arbeidsgivermonitor 2017 mener riktignok fire fylkeskommuner at det er «ganske utfordrende» å rekruttere tannleger, mens én fylkeskommune mener at det er «meget utfordrende», og ytterligere syv fylkeskommuner mener at det er «litt utfordrende». De fylkene som i 2016 hadde høyest andel ubesatte offentlige tannlegestillinger var Møre og Romsdal (18 %), Sogn og Fjordane (8 %) og Troms (6 %).

Rekrutteringsutfordringer i fylkeskommunene henger trolig sammen med at mange tannleger søker mot jobb i private tannhelsetjenester i mer sentrale strøk. I private tannhelsetjenester er det allerede tegn på overkapasitet. I 2016 viste en undersøkelse gjennomført av Seksjon for samfunnsodontologi ved Det odontologiske fakultet ved Universitetet i Oslo, at nesten halvparten av privatpraktiserende allmenntannleger jobber mindre enn et

fullt tannlegeårsverk (definert som 1 620 timer per år). Noe av dette kan forklares med frivillig deltidsarbeid, men undersøkelsen viser at 40 prosent av de privatpraktiserende allmenntannlegene ønsket større pasientmengde. I Oslo og Akershus ønsket hele 53 prosent større pasientmengde.

Økt kunnskap om det fremtidige arbeidsmarkedet for tannleger blant unge som skal velge studier, vil kunne bidra til å redusere antallet som ønsker å studere i Europa, heter det til slutt i rapporten.

Les hele rapporten: <https://helsedirektoratet.no/publikasjoner/Kunnskapsgrunnlag-Helsepersonell-med-utdanning-fra-utlandet>

Mindre antibiotikabruk i USA

Nye regler ga stor reduksjon i antibiotikabruk i USA, skriver forskning.no.

En ny rapport melder om 43 prosent reduksjon i bruk av medisinske viktige antibiotika i amerikansk kjøttproduksjonen de siste to årene.

Antibiotikaresistens er på topplisten over trusler mot folkehelsen i verden.

Overforbruk av antibiotika leder til antibiotikaresistens, og nærmere 80 pro-

sent av verdens antibiotikaforbruk går til matproduksjon.

I USA var det som i de fleste land utenfor EU, mulig for bønder å kjøpe antibiotika over disk.

I januar 2017 ble det i USA innført et nytt direktiv som krevde at kun veterinærer kunne skrive resepter eller selv gi antibiotika fra listen over medisinske viktige antibiotika som også brukes av pasienter i Norge og resten av verden.

En ny rapport viser nå at effekten av dette direktivet har vært større enn forventet.

US Food and drug administration (FDA) måtte holde tilbake rapporten for å regne over resultatene nok en gang, men tallene er riktige.

Rapporten viser en nedgang på 33 prosent på bruk av medisinske viktige antibiotika på matproduserende husdyr på ett år, og 43 prosent på to år.

Dette gir en årlig reduksjon på 2 796 128 kilo av viktige antibiotika, som ville utgjort det totale norske antibiotikaforbruket for mennesker og dyr i over 50 år.

Professor i medisinsk mikrobiologi ved Universitetet i Tromsø, Ørjan Olsvik, applauderer resultatene fra USA.

– Dette er en viktig nyhet i global sammenheng. Tallene fra USA viser at det er mulig å gjennomføre tiltak som gir effekt. Rapporten vil gi en signaleffekt til matprodusenter, myndigheter og forbrukere over hele verden, sier Olsvik.

Antibiotikaresistens er allerede i dag et gigantisk problem, forklarer professoren.

– I Europa dør det årlig 33 000 mennesker på grunn av antibiotikaresistens. Særlig barn under ett år er utsatte. Dette gjelder spesielt i Sør-Europa, der bruken av

Foto: iStock.com

antibiotika på folk og husdyr har vært mer slepphendt enn i nord. Selv med strenge EU-regler, bruker man i Spania 300 milligram antibiotika for å produsere ett kilo kjøtt. I USA brukte man to tredjedeler av dette, før de nye reglene trådte i kraft, sier professoren.

Resistente bakterier kjenner ingen landegrensler, påpeker Olsvik.

– Om man havner på et gresk sykehus etter en mopedulykke, tar man floraen av resistente bakterier fra sykehuset med seg hjem. Det samme skjer om man har oppholdt seg i for eksempel India eller Pakistan over lengre tid, der resistente bakterier er del av den vanlige floraen. Enda større risiko er det med medisinsk turisme som blir stadig mer utbredt, sier han.

– Det blir ikke funnet nye antibiotika – og de vi har, skal også brukes på behandling av våre etterkommere. Myndighetene spiller en viktig rolle, men også matprodusenter og forbrukere kan gjøre sitt, sier Olsvik.

– I Norge har vi nærmest fjernet antibiotikabruken i oppdrettsnæringen gjennom å gi fisken vaksiner, mer boltreplass og bedre før. I USA blir norsk laks av og til merket som antibiotikafri, og oppnår dermed bedre priser. Gjennom vår forbrukermakt kan vi presse produsenter til å redusere bruken av antibiotika, sier Olsvik.